

Co je odborný text

Definice odborného textu, postup psaní odborného textu

Co je odborný text?

Odborný text je jedním z výstupů výzkumné práce, je také součástí jakékoliv odborné činnosti.

- ▶ Při psaní odborného textu autor staví na tom, co už bylo řečeno a přidává k tomu něco svého.
- ▶ Důležité dovednosti:
  - ▶ Formulace výzkumné otázky
  - ▶ Vedení výzkumu
  - ▶ Uspořádání informací do koherentního celku
  - ▶ Nalezení důležitých argumentů
  - ▶ Obhajoba závěrů práce

Znaky odborného textu

I. odborný přínos

- Podle typu práce – od přidání „něčeho nového“ k již existujícímu v bakalářské práci, až po formulace nové teorie, nového přístupu k problematice v disertační práci.
- Nový přínos může být např. pohled na současnou diskusi z neobvyklého úhlu, zaměření se na popis vztahů mezi dvěma (nebo více) prvky systému, upozornění (a analýza) na nové (nebo dosud nedostatečně prozkoumané) interakce atd.
- Přínosná může být také přehledová publikace, shrnující vývoj teorií a diskusí o tématu.

---

2. Zakotvenost v současném stavu poznání

- Nutnost orientovat se v problematice, která je tématem práce
- Znat aktuální teorie, diskuse o daném tématu
- Zpravidla se prokazuje v úvodní kapitole práce uvedením přehledu zkoumané problematiky
- Orientace v tématu je nutná také při přípravě a realizaci výzkumu.

---

3. Řešení problému

- Psaní není pouhá sebezprezentace, vždy je třeba mít nějaký problém, kterých chceme řešit.
- Tento problém může být teoretický nebo praktický.
- Je formulován v tzv. výzkumné otázce a dále pak rozpracováván v hypotézách.
- Řešení problému předchází důkladné studium problematiky, včetně návrhů řešení od jiných autorů.
- Je nutné si uvědomit vztahy mezi jednotlivými teoriemi a přístupy a vybrat si ten, podle kterého budeme dále postupovat.

Postup při psaní odborného textu

Výběr vhodného tématu

Faktory ovlivňující výběr tématu:

- ▶ **téma, která vás zajímá** (= hodně o něm víte) - výhoda
- ▶ **teoretické** nebo **praktické** téma? **Popisné** téma?
- ▶ **výběr tématu z nabídky** vyučujícího x **vlastní téma** (nutná předchozí konzultace s případným vedoucím práce)
- ▶ **vedoucí práce** – je někdo, kdo může vést moji práci?
Rozumím si s ním? Má na mě čas?
- ▶ **dostupnost literatury**
- ▶ **vlastní schopnosti a dovednosti** (např. zvládnou připravit rozsáhlý výzkum? Zvládnou nastudovat literaturu, která je převážně v cizích jazycích?)

Postup při psaní odborného textu

Orientace ve zkoumané problematice

- ▶ Základní otázky, které pomáhají orientovat se v problematice:
  - ▶ V jakém oboru nebo vědní disciplíně se téma nachází?
  - ▶ Byl už problém řešen? Pokud ano, tak kým, do jaké míry a s jakým úspěchem?
  - ▶ Existují jiné výzkumy podobného charakteru?
  - ▶ Mohou poznatky z jiných vědních oborů přispět k řešení problému?

Postup při psaní odborného textu

- ▶ Jakmile máte promyšlené téma a určena další vymežující hlediska, vyberete si vhodný **informační zdroj** či **vyhledávací nástroj**.

Je třeba brát v úvahu:

- ▶ začlenění tématu do konkrétního oboru – existuje vhodný oborový zdroj (např. specializovaná odborná databáze)?
  - ▶ druhy dokumentů, ze kterých chcete čerpat – např. pro vyhledávání tištěných monografií, sborníků, časopisů využijete elektronické katalogy, pro články bibliografické či plnotextové článkové databáze, pro webové prezentace použijete vyhledávací stroje, předmětové adresáře atd.,
  - ▶ výběr také ovlivní, jaký máte přehled o dostupných odborných zdrojích a zda k nim máte přístup,
  - ▶ jaký typ informací potřebujete (odborné/všeobecné).
-

Postup při psaní odborného textu

---

1. formulace problému, zvolení metody
2. přehled o stavu bádání v dané oblasti
3. formulace hypotéz, sběr a analýza dat
4. předběžná osnova textu
5. první pracovní verze textu
6. druhá až konečná verze textu
7. formální úprava textu

Odborný styl

Znaky:

- spisovný jazyk
- odborná terminologie (odborné výrazy)
- cizí slova
- výrazy stylově neutrální (bez citového zabarvení)
- věcná správnost, objektivnost, přehlednost, přesnost, míra jistoty tvrzení
- zkratky, vzorce, schémata, tabulky, grafy
- odkazy na literaturu, citace, seznam odborné literatury
- poznámky pod čarou, rejstřík, odkazy v textu

Postoj autora k textu

Vyjádřen:

- autorským singulárem (I. os. č.j.)
- autorským plurálem (I. os. č.mn.)
- pasivní konstrukce
- zcela neosobní konstrukce

Autorský singulár

- Vyjadřuje osobní zaujetí, vlastní názor, motivace
  - Autor je v popředí
  - Zájmeno „já“ nepoužíváme
  - Příklady: *myslím si, domnívám se, předpokládám, analyzuji, navrhuji...*
-

Postoj autora k textu

Autorský plurál

- skromnost autora, zdvořilost
- autor ustupuje do pozadí, do popředí se dostává text
- příklady: *myslíme si, předpokládáme, domníváme se...*
- neznamena to, že se autor nehlásí k výsledkům své práce

Poznámka:

Je důležité si vybrat jen jeden styl a ten pak používat.
U některých typů textů se autorský singulár nepoužívá.

Postoj autora k textu

Pasivní konstrukce:

- autor stojí ještě více v pozadí
- opisné pasívum = tvar slovesa být + tvar slovesa v trpném rodě
- příklady: *jsou zmíněna fakta, je věnována pozornost, byly zjištěny výsledky*
- zvratné pasívum = konstrukce se zvratným zájmenem „se“
- používá se pro obecně známé a přijímané poznatky
- příklady: *obvykle se má za to, pokládá se za možné, mezi členy se obvykle zahrnují, soudí se, že...*

Postoj autora k textu

Zcela neosobní konstrukce

- autor je zcela skrytý
- používají se neosobní konstrukce
- příklady: *Ize předpokládat, je možné zvážit, jak již bylo řečeno, je zřejmé, že..., je všeobecně známo, že..., všeobecně se má za to, že...*
- používá se u obecně přijímaných tvrzení, nebo v případě, že chcete upozornit na problematičnost nějakého častého názoru nebo tvrzení.
- je třeba dát pozor na námitku ohledně míry jistoty tvrzení

-
- ▶ BERMEL, N. *On the alleged czech diglosia in the contemporary world*. Slovo a slovesnost, 200, 70, č. 1.
  - ▶ ČMEJRKOVÁ, S. DANEŠ, F. SVĚTLÁ, J. *Jak napsat odborný text*. Praha : LEDA, 1999. ISBN 80-85927-69-1.
  - ▶ KULDANOVÁ, P. *Útvary českého národního jazyka*. [online] 2003. [cit. 20. 2. 2013] Dostupné z:
<http://www.osu.cz/fpd/kcd/dokumenty/cestinapositi/igstemal.htm>
  - ▶ kol. autorů. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha : Lidové noviny, 1995. ISBN 80-7106-134-4.
-

